

LAUDÁCIÓ

Brassai Sámuel-díj 2021

Kurtán Zsuzsa

Kurtán Zsuzsa nyugalmazott egyetemi docens a Pannon Egyetem Angol–Amerikai Intézetében és a Selye János Egyetem Angol Tanszékén. Szakmai tevékenysége számos más egyetem graduális és posztgraduális képzésére is kiterjed. Fő kutatási területe az alkalmazott nyelvészet és nyelvpedagógia; ezeken belül a regiszterelemzés, szövegnyelvészet, diskurzuselemzés, műfajelemzés, tankönyvkutatás és tankönyvelemzés, a tankönyvek nyelvhasználata, az idegennyelv-oktatás tervezése és folyamatai, az idegennyelv-oktatás a többnyelvűség körülményei között, a tanárképzés, idegen nyelvű szakmai képzés, szaknyelvoktatás, szaknyelvkutatás, szaknyelvtanár-képzés. Publikációi között 3 monográfia és 45 könyvfejezet található. Szakcikkei főleg a következő folyóiratokban jelentek meg: *Porta Lingua*, *Magyar Jogi nyelv*, *Modern Nyelvoktatás*, *Magyar Pedagógia*, *Educatio*, *Iskolakultúra*, *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*, *Hungarológiai Közlemények*, *Applied Linguistics*. Az utóbbi két évtizedben négy doktori iskolában oktatott (Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola, Pannon Egyetem Neveléstudományi és Nyelvtudományi Doktori Iskola, Selye János Egyetem Doktori Iskola, Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola). Az MTA Veszprémi Területi Bizottság Nyelv- és Irodalomtudományi Szakbizottság alelnöke, az MTA Didaktikai Albizottság és a Pedagógusképzési Albizottság tagja. Számos jelentős nemzetközi és hazai alkalmazott nyelvészeti kutatás résztvevője. Nem utolsósorban, Veszprém Város Vegyeskarának tagja, és kiválóan zongorázik.

1971-ben szerzett diplomát az ELTE BTK-n, angol–orosz szakon. Szakmai pályafutását a Könnyűipari Műszaki Főiskola Idegennyelvi Lektorátusán kezdte. Ebben az időben az egyetemi és főiskolai nyelvoktatás központjában a szaknyelv (különösen a szakszövegolvasás) állt, ezért Kurtán Zsuzsa első publikációi a szaknyelvoktatás módszertanához kapcsolódtak. 1979-ben orosz szakszöveggyűjteményt állított össze textilipari szakos hallgatók számára. 1977-ben egyetemi bölcsészdoktori (angol nyelvészet és módszertan) diplomát szerzett.

1981-ben a Veszprémi Vegyipari Egyetem Idegennyelvi Lektorátusán folytatta munkáját. Itt is folytatta a szaknyelvekre irányuló nyelvészeti és módszertani kutatásait, és a szaknyelv gyakorlati oktatását. A Veszprémi Egyetem (a későbbiekben Pannon Egyetem) Tanárképző Karának megalakulása után a kar Angol Tanszékén folytatta pályafutását. Nyelvészeti tárgyakat oktatott, többek között tankönyvet írt a *Bevezetés a nyelvészetbe* című tantárgyhoz, amelyet az egyetem kiadója többször újra kiadott. A tanszék filozófiájának megfelelően mindenki mindent oktatott, így Kurtán Zsuzsa is végigtanította az angol nyelvészeti és nyelvpedagógiai tárgyak teljes skáláját, fonetikától és morfológiától kezdve a szövegnyelvészetig, társadalmi nyelvhasználatig és

a nyelvpedagógiai kutatás módszertanáig. Ugyanakkor továbbra is intenzíven kutatta a szaknyelv és a szaknyelvoktatás kérdéseit, amit jelez, hogy 1993-ban *Szaknyelvi tantervek összeállításának kérdései* címmel védte meg kandidátusi disszertációját. Ugyanebben az időben részt vett a szaknyelvoktatás helyzetéről szóló, az Oktatási Minisztérium által szervezett országos felmérésben. Kutatását általánosabb szintre emelve a tankönyvkutatás és a tankönyvelemzés, a nyelvpedagógia, majd az idegen nyelvi tantervek, és ezen belül a szaknyelv oktatásának kérdéseivel foglalkozott. Ezt jelzik az ezredforduló körüli publikációi, többek között a Nemzeti Tankönyvkiadónál 2001-ben megjelent *Idegen nyelvi tantervek* című könyve is. Mindeközben az Angol Tanszék igényeinek megfelelően jegyzeteket írt az angol szakos hallgatók számára.

Kurtán Zsuzsa szakmai tevékenysége a 2000-es években teljesedett ki. 2002-ben habilitált a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. 2001-ben megkapta a Széchenyi István-ösztöndíjat, és ennek keretében továbbra is a szaknyelv és a szaknyelvek kérdéseit kutatja. Foglalkozott a szaknyelvek rétegződésével, és 2003-ban jelent meg a *Szakmai nyelvhasználat* című könyve (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest), amely hézagpótló volt, és ma is alapkönyv a szaknyelvek kutatói számára. Több egyetemen, például a Miskolci Egyetemen, éveken át tankönyvként használták.

A magyar nyelvtudomány a múlt század ötvenes-hatvanas éveitől kezdve elhanyagolta a szaknyelvek kutatását: ha egy egyetemi hallgató az ezredforduló táján szaknyelvi témát választott szakdolgozatához, a könyvtárakban Klár és Kovalovszky, illetve Grétsy nyelvművelő szempontú könyvein kívül más irodalmat nemigen talált. Az idegen nyelvi lektorátusok oktatói ugyan foglalkoztak a szaknyelvvvel, de kutatásaik az idegen nyelvek szakmai rétegére vonatkoztak, és elsősorban a szaknyelvoktatás szükségleteihez kapcsolódtak. Ezért volt fontos mérföldkő ennek a könyvnek a megjelenése. Ezzel a könyvvel jelent meg újra a szaknyelvkutatás a magyar nyelvészet térképén. A 2006-ban az Akadémiai Kiadónál Kiefer Ferenc és Siptár Péter szerkesztésében megjelent *Magyar nyelv* című kötet, továbbá a Tinta Kiadónál 2010-ben megjelent, Dobos Csilla által szerkesztett *Szaknyelvi kommunikáció* című reprezentatív kötet szaknyelvi fejezetének megírására is Kurtán Zsuzsát kérték fel.

Amint a fentiekből kitűnik, Kurtán Zsuzsa szakmai pályafutása igen sokrétű, ugyanakkor kellőképpen fókuszált is: kutatási tevékenységének központjában a szaknyelvoktatás és a szaknyelvek állnak. Tudományos közleményeinek mintegy kétharmada a szaknyelvvvel foglalkozik. A szaknyelvek elméleti és alkalmazott nyelvészeti kérdésein kívül foglalkozott a szaknyelvoktatás gyakorlati kérdéseivel is. 2006-ban, illetve 2012-ben az Emberi Erőforrások Minisztériumának és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetnek a megbízásából Silye Magdolnával együtt felmérést készített 23 magyar felsőoktatási intézményben folyó nyelvi és szaknyelvi képzésekről (*A szaknyelvi oktatás a magyar felsőoktatás rendszerében*, illetve *A felsőoktatásban folyó nyelvi és szaknyelvi képzések*).

Kiemelkedő szerepe volt és van a 2004-ben megalakult Szaknyelvoktatók és -Kutatók Országos Egyesületének munkájában. Az egyesület alapító tagja és vezetőségi tagja. Részt vesz a SZOKOE évente megrendezett konferenciájának programbizottságában és az egyesület tudományos folyóirata, a *Porta Lingua* szerkesztésében és lektorálásában.

A Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi doktori iskolájának oktatója és témavezetője. Vezetésével három fő szerzett PhD-fokozatot. Mindig is szívügye volt az ifjú kollégák támogatása, tudományos pályájának segítése.

Szakmai tevékenysége az utóbbi két évtizedben két új területtel bővült. 2007-től 2012-ig a Selye János Egyetem Angol Tanszékén dolgozott tanszékvezető habilitált egyetemi docensként, ahol az angol szakos hallgatók oktatása mellett kutatói szinten tanulmányozta a nyelvoktatás és szaknyelvoktatás kérdéseit, továbbá a tankönyvek nyelvhasználatát a kétnyelvűség körülményei között. Néhány cím ilyen témájú publikációi közül: *Nyelvtanulási tevékenységek és attitűdök többnyelvű környezetben; A hozzáadó többnyelvűség nyelvpedagógiai vonatkozásai; A magyar szaknyelv-ismeret fejlesztése a határon túli régiók szakképzésében: problémák és megoldások; Kétnyelvű környezet fordított tankönyveinek értékelése* (2020).

Ugyanebben az időszakban fontos, sőt a projektvezető szerint meghatározó szerepet töltött be *A tisztességes eljárás nyelvi aspektusai: A jogi nyelv hatása a joghoz való hozzáférés érvényesülésére* című, 2014 és 2018 között futott OTKA-kutatásban. A Miskolci Egyetem szervezésében felállt, több egyetem kutatóit tagjai közt tudó csapat a jogtudomány, nyelvtudomány és informatika területeit fedte le. Kurtán Zsuzsa a „nyelvészrészleg” irányítását vállalta, és kiválóan ellátta. Munkájuk eredménye – a magyar jogi nyelv korpusz alapú leírásának megalapozása – a kutatást lezáró, Szabó Miklós által szerkesztett *A törvény szavai* című tanulmánykötetben olvasható (Miskolc: Bíbor Kiadó, 2018), amelyben Kurtán Zsuzsa tanulmánya (*Mellérendelés a magyar jogi nyelvben*) is kiemelkedő jelentőségű. A kutatás résztvevői mind nagyra értékelték hozzájárulását a projekt sikeres véghezviteléhez. A jogi szaknyelvvvel összefüggő kérdésekről a fenti köteten kívül is számos publikációja jelent meg, például a következő: *A jogi-közigazgatási szaknyelv rétegzettsége és a közérthetőség* (Porta Lingua, 2020). Kurtán Zsuzsa 2017 óta aktív tagja az ugyanezen kutatás keretei között elindított *Magyar Jogi Nyelv* folyóirat szerkesztőbizottságának is, és ebben a folyóiratban is több tanulmányt publikált (*Jogtudomány, nyelvtudomány és szaknyelv kutatás kapcsolatai; A jelentés tisztázása jogász-laikus interakcióban*).

Számos hazai és külföldi szakmai szervezet tagja. A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete munkájában a kezdetektől fogva aktívan részt vesz, a kongresszusokon előadásokkal és szekcióelnökként szerepel. A választmány tagjaként is sokat tett az egyesület sikeres működéséért, mindig számítani lehetett a részvételére és a munkájára, az általa vállalt vagy rá osztott feladatok lelkiismeretes teljesítésére. A *Modern Nyelvoktatás* című folyóirat rovatvezetője, szerkesztőbizottsági tagja. Figyelmére, nyitottságára, kedvességére mindig számíthatnak a szakmai közösségek.

A Brassai-díj szabályzata szerint a díj adományozható mindazoknak, akik az alkalmazott nyelvészet területén kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, akik a MANYE tevékenységében az egyesület tagjaként aktívan részt vesznek. Ez Kurtán Zsuzsára teljes mértékben érvényes.

Heltai Pál

IRODALOM

- Klár, J. & Kovalovszky, M. (1955). *Műszaki tudományos terminológiánk alakulása és fejlesztésének főbb kérdései*. Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Nyelvművelő és Fordítói Szakosztály.
- Grétsy, L. (1964). *Szaknyelvi kalauz*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.